

ПЕРШІ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКІ ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У ГАРМОНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

М. ПОГОРЕЦЬКИЙ

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правосуддя
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка),
заслужений діяч науки і техніки України*

І. ІЗАРОВА

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правосуддя
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

Розширення правових відносин між жителями держав — членів Європейського Союзу (далі — ЄС) призводить до щорічного зростання кількості транскордонних спорів, які виникають із цих відносин [1]. Суттєві відмінності національного цивільного процесуального законодавства держав — членів ЄС часто стають істотними перепонами на шляху до ефективного судового захисту цивільних та комерційних прав учасників зазначених спорів. Наслід-

ком інтеграції між державами — членами ЄС, що запроваджує не лише спільний ринок, а й справжній європейський простір правосуддя (*A Genuine European Area of Justice*), а також усунення істотних перепон на шляху до ефективного судового захисту цивільних та комерційних прав учасників транскордонних спорів, стало ухвалення перших загальноєвропейських процедур, які опосередковують здійснення судочинства у цивільних справах від відкриття провадження до

ухвалення судового рішення. Такими правовими актами для гармонізації цивільного процесу ЄС стали установчі договори, укладені між державами — членами ЄС, а також Європейська та Брюссельська конвенції, які закріпили загальні положення про судовий захист прав жителів ЄС й заклали основи для подальшого його розвитку.

Проблеми гармонізації цивільного процесу держав — членів ЄС впродовж десятиліть, зокрема ще до створення ЄС, є предметом наукових дискусій європейських правників, зокрема, П. Готтвальда, А. Ніланда, М. Сторма, М. Таруффо, Дж. Хаззарда, А. Цукермана та ін. Їх ідеї щодо спрощеного й ефективного судочинства використані європейськими інституціями при формуванні цивільного процесу ЄС та позитивно вплинули на розбудову єдиного механізму захисту жителів ЄС у транскордонних спорах. Утім, у вітчизняній правовій науці питання становлення єдиного європейського простору правосуддя та значення перших загальних процедур із розгляду цивільних та комерційних справ належним чином не досліджуються, попри їхню актуальність та важливість для подальшого розвитку і реформування цивільного процесу не лише держав — членів ЄС, а й України, яка визнає і підтримує загальноєвропейські цінності, а також засвідчила свої євроінтеграційні прагнення.

Метою статті є загальна характеристика перших загальноєвропейських процедур захисту цивільних прав і визначення їхньої ролі у гармонізації цивільного процесу в ЄС.

Гармонізація цивільного процесу держав — членів ЄС зумовлена необхідністю забезпечення належного функціонування їх спільного ринку. Саме на це й спрямовані Установчі договори ЄС, які стали основою та передумовою запровадження перших загальноєвропейських процедур розгляду і вирі-

шення транскордонних спорів. Так, Маастрихтським договором від 7 лютого 1992 р. було визначено вимогу про співробітництво у сферах юстиції та внутрішніх справ [2]. Для розвитку цього положення у ст. 65 Амстердамської угоди 1997 р. було наголошено на важливості забезпечення спрощеного доступу до правосуддя, що може бути реалізовано за допомогою мінімізації стандартів для транскордонних спорів і гармонізації судових процедур [3]. Ці положення були також відображені в Лісабонській угоді [4] та в положеннях чинного Договору про ЄС [5].

Ідеї про спрощення та доступність правосуддя в ЄС відобразилися, окрім установчих договорів, також у положеннях Хартії основних прав ЄС 2000 р. (далі — Хартія). Відповідно до ст. 47 цього документа кожен має право на ефективний засіб правового захисту перед судом, а також справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і неупередженим судом та можливість правового захисту і представництва [6].

Ідеї спрощеного й ефективного правосуддя були об'єктом пильної уваги Ради Європи, яка у своїх рекомендаціях неодноразово наполягала на вдосконаленні національних систем цивільного судочинства. Так, у Рекомендаціях R (81) 7 державам-членам щодо шляхів спрощення доступу до правосуддя, прийнятих Комітетом міністрів 14 травня 1981 р. [7], було запропоновано здійснити всі можливі заходи щодо максимального скорочення строків ухвалення рішень. Для цього потрібно скасувати застарілі та такі, що не мають практичного значення, процедури, розробити механізми, які дозволяють контролювати хід розгляду справи від початку.

У Фінальному звіті до найбільш значущого проекту з гармонізації

цивільного процесу в ЄС було запропоновано багато ідей щодо зближення, спрощення та забезпечення ефективності цивільного процесу [8; 7]. Саме ці ідеї були взяті за основу в подальших законодавчих ініціативах ЄС, зокрема, запроваджено спрощений та швидкий порядок розгляду дрібних спорів, безспірних (незаперечних) вимог, вимог про сплату.

Конкретні заходи із гармонізації цивільного процесу було визначено програмами ЄС. Віденським планом дій 1998 р. (далі — План) було визначено, як найкращим чином забезпечити виконання положень Амстердамського договору із забезпечення свободи, безпеки та правосуддя [9]. Відповідно до положень цього Плану мета ЄС у сфері правосуддя («*an area of justice*») полягає в тому, щоб гарантувати європейським громадянам рівний доступ до правосуддя та сприяти співпраці між судовими органами, зокрема в цивільних справах, а судову співпрацю спрямувати в бік спрощення.

У заключних положеннях до *Tampere European Council* (Засідання Комісії у Тампері, далі — Програма Тампері), що відбулося 15–16 жовтня 1999 р. [10], було актуалізовано необхідність спрощення порядку примусового стягнення коштів як інструменту, що сприяє розвитку судової співпраці та підвищенню доступу до правосуддя, прискорення вирішення дрібних транскордонних спорів (пункти 30–31, 38 та інші Програми Тампері), а також затверджено принцип взаємного визнання судових рішень, як наріжний камінь для створення спільної судової сфери в ЄС.

У заключних висновках зустрічі було відзначено необхідність забезпечення справжнього європейського простору правосуддя — «*A Genuine European Area of Justice*». Ця мета є основою сучасного етапу розвитку

правової системи ЄС та держав-членів. Його значення полягає у створенні ефективних механізмів захисту порушених прав жителів ЄС, забезпеченні справді рівного доступного правосуддя незалежно від національних процесуальних систем держав — членів ЄС.

Отже, з метою реалізації цієї ідеї у сфері цивільного процесу було запропоновано встановити мінімальні стандарти для забезпечення належного рівня правової допомоги в транскордонних справах на всій території ЄС, а також спеціальні загальні процедурні правила для спрощеної та прискореної процедур вирішення транскордонних справ (зокрема, у дрібних цивільних і комерційних спорах), а також справ, пов'язаних із безспірними претензіями (п. 30 Програми Тампері).

Для продовження реалізації цих ідей у 2000 р. було затверджено Програму заходів щодо реалізації принципу взаємного визнання рішень у цивільних та комерційних справах (далі — Програма) [11]. Як у ній зазначається, принцип взаємного визнання цивільних і комерційних судових рішень між державами — членами ЄС повинен забезпечуватися передусім у дрібних цивільних та комерційних спорах.

На розвиток положень згаданих програм та установчих договорів ЄС 20 грудня 2002 р. було ухвалено *Green Paper* про європейський порядок примусового стягнення коштів та про заходи зі спрощення і прискорення розгляду дрібних спорів (далі — *Green Paper EOP/ESCP*) [12] з метою ініціювання консультацій та обговорень їх подальшої законодавчої реалізації.

У положеннях *Green Paper EOP/ESCP* пролунали пропозиції щодо скасування процедури «екзекватури» у так званих безспірних спорах; запровадження європейського порядку примусового стягнення коштів, тобто спеціальної, прискореної, економної про-

цедури вирішення претензій, яка, як передбачається, не буде оскарженою і забезпечить швидке відшкодування заборгованості та матиме фундаментальне значення для суб'єктів економічної діяльності в ЄС; запровадження спрощеної процедури у дрібних спорах, для яких встановлюватиметься кількісний поріг на основі суми позову, нижче якого він повинен розглядатися як «дрібний позов».

З метою спрощення процедур розгляду справ судом положеннями *Green Paper EOP/ESCP* було рекомендовано використання багатомовних стандартних форм, що містять необхідні дані для розгляду справи судом (найменування та адреси сторін і компетентного суду, позовні вимоги, короткий опис фактів, дата та підпис заявника); можливість порушення справи за допомогою усної заяви, а також право бути представленим іншою особою, а не адвокатом чи не бути представленим узагалі; запровадження більш гнучких правил отримання доказів, а також забезпечення можливості проведення суто письмової процедури; запровадження менш суворих правил ухвалення рішень, а також заборону або обмеження права на оскарження [12].

Результатом обговорення запропонованих *Green Paper EOP/ESCP* положень стало ухвалення двох загальноєвропейських процедур. Першою було запроваджено порядок примусового стягнення коштів — 11 грудня 2006 р. затверджено в другому читанні пропозицію щодо створення Регламенту (ЄС) № 1896/2006 про запровадження Європейської процедури видачі наказу для сплати (*European order for payment procedure*, далі — *EOP*) [13]. Цей порядок підлягає застосуванню з 2008 р.

Другою процедурою є запроваджений Регламентом (ЄС) від 11 липня 2007 р. № 861/2007 Європейський порядок вирішення дрібних спорів

(*European Small Claims Procedure*, далі — *ESCP*), тобто спорів на загальну суму до 2 000 євро [14].

Положення *European Small Claims Procedure* застосовуються з 2009 р. в усіх державах — членах ЄС, за винятком Данії. А. Ніланд наголошує, що нові загальноєвропейські процедури не набули значного поширення, оскільки більшість із них, що нині доступні в європейському цивільному процесі, є традиційними для *Nordic civil procedure* [15, 35], як його називає автор, що можна охарактеризувати як цивільний процес скандинавських країн. Це спрощений порядок вирішення безспірних вимог, процедури з вирішення дрібних спорів, присудова медіація, а також досвід застосування передових інформаційно-комунікаційних технологій [15, 35–36].

Основна мета запровадження спрощених альтернативних національних процедур розгляду справ — надати можливість доступу приватним особам і бізнесменам в усій Європі до швидшого і доступного цивільного правосуддя у справах. Вони є однаковими в усіх державах — членах ЄС і в усіх процесуальних діях від початку процедури до виконання рішення суду. Ці правила розроблено для того, щоб кожна сторона мала рівні можливості для викладу своєї позиції в суді і щоб переконатися, що суддя застосовує принцип справедливого судового розгляду у своїх рішеннях незалежно від того, за якими правилами національного судочинства він діє.

Важливе значення має також письмова форма проведення процедур *EOP* і *ESCP*. У країнах загального права усне слухання має важливе значення в разі розгляду дрібних спорів, а в країнах континентального права усні слухання набули більшого значення, оскільки це може допомогти як суду, так і сторонам дізнатися фактичні обставини справи, що сприятиме врегу-

люванню спору. Однак практика свідчить, що усна форма розгляду спорів у транскордонних справах є неефективною, оскільки збільшує витрати і призводить до затримок судового розгляду, потребує численних поїздок, забезпечення професійного перекладу та надання юридичної допомоги.

Таким чином, сьогодні можна оцінити важливість та доцільність пропозицій із запровадження єдиного механізму захисту цивільних прав у ЄС, які були визначені у цих двох загальноєвропейських процедурах. Вони є першими процедурами, які існують паралельно з національним процесуальним законодавством і надають можливість жителям ЄС обрати більш ефективну та зручну для себе процедуру вирішення спорів, забезпечують доступність правосуддя у транскордонних справах.

Зазначеними регламентами забезпечується комплексний порядок розгляду і вирішення справи судом: ними урегульована процесуальна діяльність суду та учасників процесу від подання заяви до ухвалення рішення у справі. Не залишилися поза увагою і питання виконання таких судових рішень, ухвалених у порядку цих процедур, — їх визнання та виконання здійснюється в інших державах — членах ЄС без будь-яких додаткових процедур.

Як слушно зауважив А. Цукерман, система правосуддя не несе відповідальності за економічну нерівність між громадянами, яка може призвести до нерівного процесуального становища, тому всі учасники спору (бідні чи багаті) мають отримати свободу зробити вибір на користь більш дешевої форми судового розгляду [16, 56]. Саме на реалізацію цієї ідеї й спрямований європейський цивільний процес, який, як засвідчує практика вирішення транскордонних спорів, що виникають із цивільних та комерційних відносин, є ефективним їх засобом.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що процедури з розгляду дрібних спорів та видачі судових наказів у грошових вимогах стали важливим результатом гармонізації цивільного процесу в ЄС та основою єдиного для всіх держав — членів ЄС європейського цивільного процесу. Із запровадженням зазначених повністю автономних процедур розгляду справ, що регулюють судову діяльність від відкриття провадження до набрання сили судовим рішенням, відбулося утворення єдиної комплексної системи, яка є дієвою альтернативою внутрішньому процесуальному законодавству держав — членів ЄС.

Подальша розбудова цієї системи пов'язана передусім із визначенням надзвичайно дискусійного питання із приводу його природи: в порядку європейського цивільного процесу розглядаються транскордонні спори, тобто він регулює цивільні процесуальні відносини, що виникають при розгляді судом справи за участю жителів іншої держави — члена ЄС. Але в науці висловлюються пропозиції щодо розширення сфери дії цивільного процесу ЄС і врегулювання за його допомогою внутрішніх спорів держав — його членів [17, 209]. Враховуючи активний розвиток спільного ринку ЄС, транскордонні спори щороку набувають більшого поширення, і ЄС, зважаючи на це, розвиває стратегію їх ефективного вирішення.

Розвиток економічних відносин між Україною та ЄС зумовлює необхідність активізації досліджень європейського цивільного процесу з метою забезпечення ефективного захисту прав громадян України, які можуть бути його потенційними учасниками, та реформування вітчизняного цивільного процесу з урахуванням досвіду держав — членів ЄС.

Практика гармонізації цивільного процесу держав — членів ЄС та дове-

деність його ефективності впродовж останніх років могла стати прикладом і для інших процесів, наприклад, кримінального, оскільки, з одного боку, поширення транснаціональної злочинності, її професіоналізм, технічна оснащеність тощо, а з другого боку, відмінність кримінальних процесів держав — членів ЄС ускладнює ефективне розслідування, розкриття і судовий розгляд справ про злочини, вчинені транснаціональними злочинними угрупованнями, незважаючи на те, що в останні десятиліття кримі-

нально-процесуальне законодавство держав — членів ЄС зазнало суттєвих змін у бік гармонізації під впливом рішень Європейського суду з прав людини. Європейські стандарти кримінально-процесуальних процедур суттєво вплинули й на розвиток Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. [18], проте вітчизняна практика його застосування викрила суттєві проблеми, які потребують невідкладного вирішення, що є предметом окремих наукових досліджень.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Communication* from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The EU Justice Agenda for 2020 — Strengthening Trust, Mobility and Growth within the Union Strasbourg, 11.3.2014 COM(2014) 144 final // Official J. of the European Union [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/com_2014_144_en.pdf.
2. *Treaty on European Union* // Official J. of the European Union. — 1992 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1992:191:TOC>.
3. *Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts* // Official J. of the European Union [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>.
4. *Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007* // Official J. of the European Union. — 2008 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT>.
5. *Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union* // Official J. of the European Union [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>.
6. *Charter of Fundamental rights of the European Union* // Official J. of the European Union [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:en:PDF>.
7. *Рекомендації R (81) 7* Комітету міністрів державам-членам щодо шляхів спрощення доступу до правосуддя, прийняті Комітетом міністрів 14 травня 1981 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_133.
8. *Storme M.* Approximation of Judiciary Law in the European Union. — Kluwer ; Dordrecht, 1994. — 225 p.
9. *Council and Commission Action Plan of 3 December 1998 on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on the creation of an area of freedom, security and justice* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/other/133080_en.htm.
10. *Tampere* European Council 15 and 16 October 1999 Presidency Conclusions [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm.
11. *Draft* programme of measures for implementation of the principle of mutual recognition of decisions in civil and commercial matters [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32001Y0115\(01](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32001Y0115(01).
12. *Green Paper on a European order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation* [COM (2002) 746 final — not published in the Official Journal] [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/other/133212_en.htm.
13. *Regulation (EC) No 1896/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32006R1896>.
14. *Regulation (EC) No 861/2007 of the European Parliament and the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007R0861>.

15. Nylund A. European Integration and Nordic Civil Procedure in The Future of Civil Litigation: Access to Courts and Court-annexed Mediation in the Nordic Countries / ed. by L. Ervo, A. Nylund // Springer International Publishing Switzerland, 2014. — P. 31–52.
16. Zuckerman A. A. S. A Reform of Civil Procedure — Rationing Procedure Rather than Access to Justice // 22 Journal of Law and Society 155. — 1995.
17. Storm M. Improving access to Justice in Europe // TeKa Kom. Praw. — OL PAN, 2010. — P. 207–217.
18. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9–10. — Ст. 474.

REFERENCES

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The EU Justice Agenda for 2020 — Strengthening Trust, Mobility and Growth within the Union Strasbourg, 11.3.2014 COM(2014) 144 final, *Official J. of the European Union*. Available at: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/com_2014_144_en.pdf.
2. Treaty on European Union, *Official J. of the European Union*, 1992. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1992:191:TOC>.
3. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, *Official J. of the European Union*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>.
4. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007, *Official J. of the European Union*, 2008. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT>.
5. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, *Official J. of the European Union*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>.
6. Charter of Fundamental rights of the European Union, *Official J. of the European Union*. Available at: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:en:PDF>.
7. Rekomendatsii R (81) 7 Komitetu ministriv derzhavam-chlenam shchodo shliakhiv sproshchennia dostupu do pravosuddia, pryiniati Komitetom ministriv 14 travnia 1981 r. [Recommendations R (81) 7 of the Committee of Ministers to Member States for Facilitating Access to Justice, Adopted by the Committee of Ministers of May 14, 1981]. Available at: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_133.
8. Storme M. Approximation of Judiciary Law in the European Union, Kluwer; Dordrecht, 1994, 225 p.
9. Council and Commission Action Plan of 3 December 1998 on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on the creation of an area of freedom, security and justice. Available at: http://europa.eu/legislation_summaries/other/133080_en.htm.
10. Tampere European Council 15 and 16 October 1999 Presidency Conclusions. Available at: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm.
11. Draft programme of measures for implementation of the principle of mutual recognition of decisions in civil and commercial matters. Available at: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32001Y0115\(01](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32001Y0115(01).
12. Green Paper on a European order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [COM (2002) 746 final — not published in the Official Journal]. Available at: http://europa.eu/legislation_summaries/other/133212_en.htm.
13. Regulation (EC) No 1896/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32006R1896>.
14. Regulation (EC) No 861/2007 of the European Parliament and the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007R0861>.
15. Nylund A. European Integration and Nordic Civil Procedure in The Future of Civil Litigation: Access to Courts and Court-annexed Mediation in the Nordic Countries, *Springer International Publishing Switzerland*, 2014, pp. 31–52.
16. Zuckerman A. A. S. A Reform of Civil Procedure — Rationing Procedure Rather than Access to Justice, 22 *Journal of Law and Society* 155, 1995.
17. Storm M. Improving access to Justice in Europe, *TeKa Kom. Praw, OL PAN*, 2010, pp. 207–217.
18. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 r. № 4651-VI [Code of Criminal Procedure of Ukraine: Law of Ukraine of April 13, 2012 No. 4651-VI], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2013, no. 9–10, Article 474.

Погорецький М. А., Ізарова І. О. Перші загальноєвропейські процедури захисту цивільних прав та їхня роль у гармонізації цивільного процесу в Європейському Союзі

Анотація. Статтю присвячено дослідженню передумов запровадження перших загальноєвропейських процедур захисту цивільних прав, які стали результатом гармонізації цивільного процесу в державах – членах ЄС. Розвиток спільного ринку, що був запроваджений в ЄС, зумовив необхідність створення спільного правового простору, який у сфері цивільного процесу опосередковував єдині засади вирішення цивільних справ судом. Відмінності національного процесуального законодавства держав – членів ЄС стали на заваді доступності та ефективності судового захисту, який був гарантований усім жителям ЄС, що привело до ухвалення загальних для всіх держав-членів процедур і становлення єдиного європейського цивільного процесу.

Ключові слова: цивільний процес, процедури, позов, транскордонні спори, спрощене судочинство.

Погорецький Н. А., Ізарова І. А. Первые общеевропейские процедуры защиты гражданских прав и их роль в гармонизации гражданского процесса в Европейском Союзе

Аннотация. Статья посвящена исследованию предпосылок внедрения первых общеевропейских процедур защиты гражданских прав, которые стали результатом гармонизации гражданского процесса в государствах – членах ЕС. Развитие общего рынка, который был внедрен в ЕС, обусловило необходимость становления общего правового пространства, которое в сфере гражданского процесса опосредовало единые принципы разрешения гражданских дел судом. Различия национального процессуального законодательства государств – членов ЕС стали на пути доступности и эффективности судебной защиты, которая была гарантирована всем жителям ЕС, что привело к принятию общих для всех государств-членов процедур и становлению единого европейского гражданского процесса.

Ключевые слова: гражданский процесс, процедуры, иск, трансграничные споры, упрощенное судопроизводство.

Pohoretskyi M., Izarova I. First Pan-European Procedures for Civil Rights Protection and Their Role in Civil Process Harmonization in the European Union

Annotation. The prerequisites for the implementation of the first pan-European procedures for the civil rights protection are analyzed in the article. It resulted in harmonization of civil procedure in the EU Member States. The development of common market in the EU has determined the introduction of a common European area of justice with a view to common grounds for civil justice. Differences between national procedural laws of the Member States prevented from the availability and effectiveness of judicial protection, which was granted to all residents of the EU. The above also led to the adoption of common to all Member States procedures and establishment of a common European civil procedure.

Key words: civil procedure, procedures, action, cross-border disputes, summary proceedings.